MEDEDELINGEN van de

Oudheidkundige Kring „Rheden-Rozendaal"

JUBILEUM NUMMER

Redactie: JANUARI 1979 No. 65

E.J. Kruijswijk Jansen
Wilhelminaweg 31
6951 BM Dieren

LEZING MET LICHTBEELDEN

Op dinsdag 20 februari 1979 houdt jonkheer dr.H.M.W. van der Wyck uit Doorn in de Kerk te Rozendaal (Kerklaan) een lezing met lichtbeelden over het onderwerp Historische aspecten van Rosendael in het kader van de buitenplaatsen- en landschapsbescherming.

Aanvang 20 u. De toegang voor leden is vrij
Niet-leden ƒ 1,- entree

N.B. Spreker is expert op het terrein van de parken bij kastelen en buitenplaatsen. Hij heeft eerder, met succes, een soortgelijk onderwerp voor de Kring behandeld!

Het bestuur.

VIJFENTWINTIG JAAR OUDHEIDKUNDIGE KRING.

door P.G.J. Breukink

'De Oudheidkundige Kring heeft zijn werkzaamheden op veelbelovende wijze ingezet' (1). Dit stond in de Velpsche Courant naar aanleiding van de eerste officiële avond van de Kring in 1954.
De vereniging was op initiatief van E.J. Jansen te Dieren en H. Kerkkamp te Velp op 11 januari van dat jaar opgericht. De Kring bleek in de loop der jaren zo goed te funktioneren en zo vol energie te zijn dat het eerste, tweede en vierde lustrum aangegrepen konden worden om terug te zien op een voorspoedig bestaan en wensen voor de toekomst uit te spreken.
In zijn herdenkingswoord in 1959 schreef de voorzitter, Dr. J.F. van Oosten Slingeland, dat de Kring een duidelijk antwoord gegeven had op de vraag of er voldoende belangstelling bestond voor de geschiedenis van de streek.
Het ledental was gestegen van 34 in 1954 tot ruim tweehonderd in 1959 (2). Volgens hem was het de Kring de afgelopen vijf jaar voorspoedig gegaan en lag er nog een prachtig arbeidsveld.'Het heeft zin daarin te werken' (3) aldus de voorzitter.

In 1964 schreef de secretaris, E.J. Jansen, dat de onverflauwde belangstelling van de leden inspirerend en stimulerend werkte:'Allerwege openbaarde zich groeiende belangstelling voor het verleden en die interesse in de historie duurde onverminderd voort'(4). 'Daarom gaan we zonder dralen voort, gesteund door een trouw en belangstellend ledental (5). In dat jaar waren 323 personen lid van de Kring.

In 1974 werd het twintigjarig bestaan herdacht. De voorzitter schreef:'Op 11 januari 1954 werd onze Oudheidkundige Kring opgericht. Wat in die twintig jaar is georganiseerd en gepubliceerd behoef ik niet te vermelden. Graag gaat uw bestuur op deze weg voort, daarbij gesteund door de leden en gestimuleerd door hun belangstelling' (6), zich richtend tot de 409 leden.
Dit jaar vieren 4 5 5 leden het zilveren jubileum.

Een goede reden om eens na te gaan welke belangrijke initiatieven de Kring in het verleden genomen of gesteund heeft en wat daarvan is terecht gekomen. Tevens om te zien of de vele lovende en hoopvolle woorden niet voor niets gezegd en geschreven zijn.

Eén van de doelstellingen van de Oudheidkundige Kring is het behoud van historische en/of karakteristieke gebouwen en plekjes te stimuleren.
De eerste brief van het bestuur aan het gemeentebestuur van Rheden heeft hier min of meer betrekking op. Een zeldzame Taxus Baccata op het toekomstige bouwterrein tegenover 'Rhederpark' in De Steeg dreigde in 1954 verloren te gaan (7). Naar aanleiding van deze waarschuwing besloot het gemeentebestuur de boom met direkte omgeving aan te kopen, zodat dit fraaie exemplaar behouden kon worden (8).
Op 30 oktober 1961 brandde de oude Van Lennepsmolen in Velp geheel uit (9). Herstel van de molen leek de Oudheidkundige Kring noodzakelijk en verantwoord. Nadat de restauratie in 1967 voltooid was, schreef de heer Kerkkamp het boekje 'De Van Lennepsmolen uit puin en as herrezen' uit dankbaarheid voor het behoud van dit monument.
Op verzoek van het gemeentebestuur werd toen door de Kring een tentoonstelling over de watermolens van Velp en Rozendaal ingericht (10).
Negentien december 1967:'Allereerst komt aan de orde de toestand waarin het Veerhuis te Rheden verkeert' (11). Het oude Veerhuis aan de Schaarweg in Rheden was in de loop der tijden erg vervallen en een gesprek met de eigenaar, 'De Meteoor', zou duidelijk moeten maken of het Veerhuis gerestaureerd of eventueel verplaatst kon worden. Monumentenzorg steunde de restauratieplannen. Op 21 maart 1969 moest de voorzitter het bestuur helaas meedelen dat er geen mogelijkheden gevonden waren het gebouw van de ondergang te redden (12). Kort daarop werd het Veerhuis gesloopt.
Het 'Torentje van Jut' was een beter lot beschoren. Op 13 oktober 1966 schreef de redakteur van de Zutphense Courier dat het 'Torentje van Jut' te Laag-Soeren op instorten stond. Het zou de winter niet eens meer halen. Al gauw daarop werd door een groep

verontrusten een comité tot behoud van het torentje gevormd, waarin voor de Oudheidkundige Kring de secretaris zitting nam. Op de algemene ledenvergadering van 23 maart 1969 kon de voorzitter meedelen dat de pogingen tot behoud met succes waren bekroond en dat de restauratie begonnen was.

Het Poortje van Overbeek te Velp moest worden afgebroken om plaats te maken voor huizenbouw. Naar aanleiding van een initiatief van een lid van de Kring schreef de secretaris een ingezonden stuk in de Velpsche Courant:'.... Het eertijds schone dorp Velp wordt deerlijk geschonden. De Hoofdstraat is een steenmassa geworden en hoge flatgebouwen domineren. De verstedelijking schrijdt voort, het gezellige en rustige karakter van het dorp dreigt verloren te gaan. Nu moet ook de Poort van Overbeek verdwijnen en dan is er wéér een aardig en karakteristiek plekje weg ....' (13).
De Rhedense Raad bleek gevoelig voor deze argumenten, want de raad besloot de restauratie van de Poort mede te subsidiëren en daarmee was dit monument gered(14).

Het hekwerk rond de Wilhelminalinde in De Steeg bleef ook behouden, dankzij een verzoek van de Oudheidkundige Kring (15).

Voor het behoud van twee neo-gothische kerken in de gemeente Rheden werd de afgelopen jaren aktie gevoerd. De R.K. Onze Lieve Vrouwe Visitatie Kerk aan de Emmastraat in Velp werd na de aktie 'Behoud' gerestaureerd. De Oudheidkundige Kring gaf naast belangrijke aanwijzingen een financiële bijdrage. Drs. H.P.R. Rosenberg hield ten bate van deze aktie op initiatief van de Kring een lezing over bedreigde 19e eeuwse kerken op 13 april 1972 (16).

Tijdens een bestuursvergadering in november 1973 uitte de secretaris bezorgdheid over het eventuele verdwijnen van de kerktoren van de R.K. Kerk van Onze Lieve Vrouwe ten Hemelopneming te Dieren (17).
De succesvolle aktie van het comité K-12 voor het behoud van de toren werd dan ook door de Oudheidkundige Kring gesteund.
Ook bij de aktie tot behoud van de authentieke kruidenierswinkel Fa. Wijlhuizen te Velp was de kring aktief.

Een belangrijke bijdrage op het gebied van de monumentenzorg leverde de Kring door een monumentenlijst van de gemeenten samen te stellen (18).
In 1973 vroeg het gemeentebestuur om medewerking bij de inventarisatie van de landelijke bebouwing in de gemeente Rheden. Het jaar daarop werd aan de directeur van Gemeentewerken twee lijsten overhandigd:een lijst van landelijke bebouwing en 'volgens eigen initiatief' een lijst van andere objecten (19). Hieruit werd een aanvullende monumentenlijst samengesteld, waarop onder andere de R.K. Kerk te Velp, de N.H. Kerk met pastorie te Dieren, het hotel 'Het Wapen van Athlone' te De Steeg, het landhuis 'Rhederhof' en boerderijen te Rheden, Spankeren en Laag-Soeren voorkomen (20).

Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan werd door de Kring een gids uitgegeven, getiteld 'Langs historische monumenten in de gemeenten Rheden en Rozendaal' geschreven door de heren G. Bos te Dieren, G.J. Terpstra te De Steeg en H. Kerkkamp te Velp. De bijbehorende monumentenroute werd door de burgemeesters van Rheden en Rozendaal en bestuursleden in een open landauer en in een oude autobus geopend (21).

Voor een historisch onderzoek is een toegankelijk archief van het grootste belang. Vanaf de oprichting van de Kring is het streven van het bestuur geweest een historische verzameling op te zetten.
'Met nadruk wordt onze leden op het hart gebonden om nooit ofte nimmer iets weg te doen wat van historische waarde voor onze omgeving is' (29) schreef de secretaris in 1954. Belangwekkende zaken konden aan de Kring geschonken of in bruikleen gegeven worden.
De heer S. Jansen werd in 1956 benoemd tot eerste archivaris van de Kring (30). In zijn eerste jaarverslag schreef hij:'Bijzonderheden vallen niet te melden: de verzameling die nog ondergebracht is in het gemeentehuis in De Steeg, verkeert in redelijk goede staat. De ordening wordt voortgezet en het samenstellen van een catalogus is in voorbereiding' (31).
Het is een initiatief van het bestuur geweest om bij het gemeentebestuur aan te dringen op de aanstelling

van een gemeentearchivaris. De verzameling van de Kring en het gemeentearchief konden dan tevens onder één dak gebracht worden.
Vier september 1956:'De secretaris stelt voor stappen te doen bij het gemeentebestuur van Rheden om te komen tot het aanstellen van een gemeentearchivaris, desnoods samen met andere gemeenten'(32).
November 1961:'De secretaris stelt voor stappen te ondernemen bij het gemeentebestuur van Rheden om te komen tot de stichting van een streekarchivariaat'(33).
November 1973:'de heer Adr. Kolkman: zou een vakman de archivalia (van de gemeente Rheden, pb) niet eens kunnen ordenen?'(34).
December 1976:'De voorzitter zegt met vreugde te kunnen mededelen dat het initiatief van de Kring om tot aanstelling van een gemeentearchivaris te komen beloond is'(35).
Februari 1978:'De benoeming van de heer W.J.Meijerink tot gemeentearchivaris, met ingang van 1 oktober, betekende de verwezenlijking van een initiatief van de Kring'(36).
Met de opening van het nieuwe gemeentehuis in 1978 werd een hiermee samenhangend probleem opgelost:de huisvesting van de verzameling en het vinden van een ruimte waar men het archief kan raadplegen.
De verzameling bleef jarenlang bij de archivaris,drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije en werd onlangs overgebracht naar het nieuwe gemeentehuis.

Tot slot moeten drie 'spruiten' van de Oudheidkundige Kring genoemd worden: a. Stichting Contact, b. De herdruk van de Kadastrale Atlas anno 1832 en c. de dia-series voor het onderwijs. Vermeld moet worden de oprichting van de Archeologische Werkgroep Veluwezoom in 1969. Om medewerker van de werkgroep te zijn moest men lid van de Kring worden. Dit had tot gevolg dat het ledental van de Kring in één jaar met 97 toenam! (37). In 1972 besloot de werkgroep haar activiteiten te staken. (38).

a. Stichting Gelders Oudheidkundig Contact.

Om een goed lezingen-programma te kunnen samenstellen leek het de secretaris goed met andere oudheidkundige

verenigingen in de omgeving kennis te maken en ervaringen uit te wisselen. In 1957 opperde hij het plan 'pogingen in het werk te stellen te komen tot provinciaal contact van oudheidkundige verenigingen'(39). Ook werden de Gelderse musea bij dit contact betrokken. In 1958 was de Oudheidkundige Kring gastvrouw op een bijeenkomst van alle aangesloten verenigingen en musea en 'dit contact wordt blijkbaar op prijs gesteld' (40).
In het zesde jaarverslag van de Kring in 1960 schreef de heer Kruijswijk Jansen:'Het Contact van Gelderse Oudheidkundige Verenigingen en - Musea, waarvoor onze Kring het fundament legde, blijkt in een behoefte te voorzien. Meer en meer gaat men er toe over, van elkaars werkzaamheden kennis te nemen en gezamenlijke maatregelen te beramen'(41).
Sindsdien ondervond de Stichting Contact allerwege waardering.Dit bleek duidelijk toen het Provinciaal Bestuur van Gelderland in 1971 besloot de stichting de mogelijkheid te geven de heer Kruijswijk Jansen tot direkteur van het stichtingsbureau te benoemen (42). Een kroon op het werk van de initiatiefnemer!

b. De Kadastrale Atlas.

De reproduktie van de Kadastrale Atlas van de gemeenten Rheden en Rozendaal anno 1832 was een initiatief van dr. J.F. van Oosten Slingeland uit 1963. Voor het bestuderen van de plaatselijke geschiedenis is deze atlas van bijzonder belang. In 1964 verscheen de Kadastrale Atlas van Rozendaal, in 1970 die van de gemeente Rheden (43).
In het jubileumjaar 1974 werd één van de exemplaren van de Atlas ingekleurd; een kostbaar project waarvoor gelden uit het Jubileumfonds bestemd werden. De gekleurde atlas bevindt zich in het gemeentearchief van Rheden.

c. Dia-series voor het onderwijs.

Ter gelegenheid van het vierhonderd jarig bestaan van Schoutambt en Gemeente Rheden, werd in 1973 een tentoonstelling georganiseerd op kasteel Middachten. Daarnaast werd aan het gemeentebestuur voorgesteld dia-series voor het onderwijs samen te stellen over

de geschiedenis van de verschillende dorpen. Dit als waardige afronding van het jubileumjaar. Het initiatief werd beloond en bestuursleden stelden de verschillende series samen. Zij schreven ook de bijbehorende boekjes, die in 1975 gebundeld werden. Mejuffrouw M.C. Duyfjes schreef handleidingen. Naast deze plaatselijke series werden dia-series gemaakt over 'middelen van bestaan','verkeer, toerisme en recreatie','wonen' en 'natuurschoon' in de gemeenten Rheden en Rozendaal.

N O T E N.

1. Velpsche Courant, 9 maart 1954
2. Mededelingen no. 12, april 1959, blz. 1
3. Mededelingen no. 12, april 1959, blz. 2
4. Mededelingen no. 26, maart 1964, blz. 1
5. Mededelingen no. 26, maart 1964, blz. 3
6. Mededelingen no. 53, december 1973, blz. 10
7. Notulenboek II, blz. 5
   (Notulenboek - hierna afgekort tot Not.)
8. Not. I, blz. 23
9. Not. II, blz. 16
10. Velpsche Courant, 5 december 1967
11. Not. III, blz. 24
12. Not. III, blz. 50
13. Velpsche Courant, 13 april 1973
14. Velpsche Courant, 2 november 1973
15. Velpsche Courant, 27 september 1974
16. Velpsche Courant, 14 april 1972
17. Not. IV, blz. 62
18. Not. II, blz. 20
19. Not. IV, blz. 71
20. Arnhemsche Courant, 13 april 1976
21. Velpsche Courant, 2 juni 1964
22. Not. I, blz. 23
23. Velpsche Courant, 31 mei 1957
24. Velpsche Courant, 17 juni 1957
25. Not. I, blz. 65
26. Not. II, blz. 32
27. Not. I, blz. 78
28. Not. IV, blz. 176
29. Mededelingen no. 1, juni 1954, blz. 5
30. Not. I, blz. 25

31. Not. I, blz. 49
32. Not. I, blz. 41
33. Not. II, blz. 16
34. Not. IV, blz. 56
35. Not. IV, blz. 152
36. Not. IV, blz. 184
37. Not. III, blz. 75
38. Not. IV, blz. 31
39. Not. I, blz. 52
40. Not. I, blz. 78
41. Not. I, blz. 92
42. Gelders Oudheidkundig Contactbericht, no. 50, september 1971, blz. 1
43. Arnhemsche Courant, 15 december 1970.

LEDEN VAN HET EERSTE UUR.

De volgende leden meldden zich reeds bij de oprichting van onze Kring in 1954 aan. Zij vierden derhalve onlangs hun zilveren jubileum!

W.J. Augustijn	Velp
H.J. Bakker	Amsterdam
W.B. Barendregt,	Velp
Mv. M.H. Beumer-Slempkes	Rheden
J. Boerman	Dieren
H.J. Bosman	Ellecom
Ds. F.J.Ch. Bredschneyder	Velp
W. de Bruin	De Steeg
S.A. Doevendans	Dieren
Mv. M.C. Duyfjes	Velp
S. Jansen	Rheden
S.M. Jolink	Velp
H. Kerkkamp	Velp
J.A. te Kronnie	Dieren
E.J. Kruijswijk Jansen	Dieren
H. Minkman	Rheden
Dr. J.F. van Oosten Slingeland	De Steeg
L.F. Scheurleer	Velp
H.G.J. Slik	Dieren

* * * * * * * *

D E I N W IJ D I N G V A N D E K E R K T E R O Z E N D A A L.

door I.H. Enklaar

Ruim 220 jaar staat nu in Rozendaal het naar zijn uiterlijke vorm nogal merkwaardige, hoge kerkgebouw met zijn platte voorgevel (aanvankelijk de schtergevel). Tot 1758 had Rozendaal kerkelijk onder Velp geressorteerd.
De laatste predikant van de gecombineerde gemeente, ds. Petrus Boers had op 19 februari 1758 afscheid genomen en was vertrokken naar Nieuw-Loosdrecht.
Intussen was in Rozendaal op initiatief en kosten van de Vrijheer van Rozendaal, Lubbert Adolf baron Torck de bouw begonnen van een nieuwe kerk voor de kleine gemeente te Rozendaal.
Men zie voor nadere bijzonderheden H. Kerkkamp, Historie van Velp en Rozendaal, blz. 470.

Op 9 juli 1758 werd de kerk ingewijd. Over die inwijding vertelt een daartoe speciaal uitgegeven boekje uit 1759, getiteld: Het nieuwe kerkgebouw in de vrye heerlykheit van Rosendaal aenvaerdt en den Heere gewydt, enz.,te Amsterdam by Petrus Schouten. De inwijdingspreek werd gehouden door ds. Martinus Snethlage van Amsterdam. Deze was blijkbaar bevriend met Baron Torck en daarom aangezocht deze plechtigheid te leiden.
De tekst van ds. Snethlage's preek was genomen uit het gebed van Salomo bij de inwijding van de tempel te Jeruzalem: II Kronieken 6 vs 40, 41:'Nu mijn God, laat toch uw ogen en uw oren opmerkende zijn tot het gebed dezer plaats, enz.' Ze was van geduchte lengte. Ze beslaat immers niet minder dan 58 pagina's druks. Dat moet wel zeker twee uren geduurd hebben, die voor te dragen. Maar het was dan ook een zeer bijzondere gelegenheid, en men was in die dagen wel lange kerkdiensten gewend.
Tegen het einde wordt de gemeente Rozendaal toegesproken: Geliefde bewoners dezer schone Heerlijkheid, de stichting dezer kerk is een grote zaak voor u .... Erkent de gunst en goedheid van de Hoogwelgeboren Heer en Vrouw van deze plaats ....'

De familie Torck krijgt uit de aard der zaak ook een uitvoerige beurt van hulde en dank, en aandeel in de lange voorbede.
Helaas, wat gevreesd werd geschiedde. Baron Torck overleed vrij spoedig daarna, op 11 oktober 1758. Hij heeft dus wel zelf de inwijding bijgewoond van 'dit net en sierlijk gebouw' (vgl. Kerkkamp, blz. 471), maar de preek niet nog eens kunnen nalezen. In maart 1759 verscheen deze, mèt approbatie van de professoren van de Theologische Faculteit te Utrecht, 19 maart 1759.
Dit was toenmaals een noodzakelijke procedure, maar de hooggeleerde heren vonden het 'een voortreffelijke verhandeling', die 'een bondige schriftuurlijke geleerdheid en innige godsvrucht' ademde.
Fraai zijn ook de aan de eigenlijke preek voorafgaande stukken. Het eerste is de gebruikelijke Opdracht. Deze werd gericht aan Mevrouw Petronella Wilhelmina van Hoorn, vrijvrouw van Rozendaal, douairière van baron Torck. Het feit van diens overlijden werd omstandig betreurd, de lof van zijn bestuurlijke kwaliteiten ('een Groot Regent') en van zijn vroomheid bezongen, zijn persoonlijke gunst en vriendschap herdacht. In het bijzonder werd gememoreerd dat baron Torck reeds tijdig had geinformeerd of ds. Snethlage's neef, de theologisch candidaat Rudolph Gerard Engelberts na het beëindvan zijn studie te Utrecht en zijn proponentsexamen wellicht genegen zou zijn het leraarsambt te Rozendaal te krijgen opgedragen. De heer van Rozendaal had immers toen het zogenaamd collatierecht.
Zo is het inderdaad gegaan. R.G. Engelberts werd, pas 22 jaren oud, een maand na het verschijnen van deze gedrukte inwijdingspreek door dezelfde ds. Martinus Snethlage op 16 april 1759 als eerste predikant van Rozendaal bevestigd. Hij overleed aldaar reeds 3 augustus 1768, nog geen 32 jaren oud.

Het tweede vóór de preek afgedrukte stuk is een lofgedicht op ds. Snethlage van de hand van zijn Amsterdamse collega Theod. van Schelluyne, gesteld in de naar onze smaak nogal opgeklopte bewoordingen van die tijd.
Wij lezen daarin o.a.:

'De Kerkschaar hoorde aandagtig en bewogen

Gekluisterd aan uw mond en opgetogen'.
'Uw ligt scheen eerst, toen raakte uw vuur aan 't gloeyen,
't Deet tranen uit geraakte harten vloeyen,
En trof vooral het Hoogaanzienlyk Paar,
Dat naar het groot ontwerp van menig jaar
Zyn Heiligdom tot heilig werk volbout ziet,
De inwying U ter goeder uur betrout liet'.

Ook de aanstaande nieuwe dominee werd bedacht:

'Daartoe zy 't werk uw's braven Neefs gezegent,
Van boven met Gods gaven mild beregend .....
Hij kome steeds het grote Voorbeeld nader
Van zulk een Oom, van een zo waarden Vader'.

En in het slotgedeelte:

'God doe de tot zyn dienst geschikte muren,
Kan 't wezen, in zyn gunst nog eeuwen duren'.

Wel, die bede werd tot nog toe verhoord.

Achter in het exemplaar van dit boekje in het kerkeraads archief zien wij nog toegevoegd een handschrift, drie blz. lang, van een ds. N. Berkhout (hij was van 1823 tot zijn dood in 1854 predikant te Leiden; wat was zijn relatie met Rozendaal??
Daarin wordt, dus vóór het midden van de 19de eeuw, de lijst vermeld van de eerste tien predikanten, die te Rozendaal hebben gestaan, van 1758 tot 1854, compleet met o.m. alle gegevens over de data van intree en afscheid, plaatsen van herkomst en vertrek waarheen.
Zie ook Kerkkamp, blz. 473.

Wellicht ten overvloede worde ten slotte er aan herinnerd, dat de muurschilderingen in de kerk ter weerszijden van de kansel, van de kunstschilder G. van der Hoef te Amsterdam, pas in 1905 zijn aangebracht, door toedoen van de toenmalige predikant, de wijsgeer dr. J.D. Bierens de Haan.

B I B L I O G R A F I E van H. K e r k k a m p

(supplement IX - januari 1979)

Het brinkplan bij de Oude Jan te Velp. Mededelingen Oudheidkundige Kring Rheden-Rozendaal, No. 57, augustus 1975.

De Biljoense grafkelder. Mededelingen Oudheidkundige Kring Rheden-Rozendaal, no. 58, november 1975.

Over Philêmon en Baucis. Biesdelbode, juni 1976, 6e jaargang no. 6.

Over dokters en doktoren vóór dertig decennia. Biesdelbode, juli/aug. 1976, 6e jrg. nr. 7/8.

Afschuiving van inkwartiering door Doesburg naar Dieren. Velpsche Courant, 17 sept. 1976.

De Biljoense grafkelder II. Mededelingen Oudheidkundige Kring Rheden-Rozendaal, no. 60, sept. 1976.

Houtdieven in Rhederbos. Velpsche Courant, 29-10-76.

Werving van recruten. Biesdelbode, november 1976, 6e jaargang, nr. 11.

De gehate garde. Biesdelbode, dec. 1976,6r jrg.nr.12.

Verbanning van een 'kraaier'. Velpsche Courant,3-12'76.

Belastingoproer van Brummense boeren I. Velpsche Courant, 31 december 1976.

Belastingoproer van Brummense boeren II. Velpsche Courant, 4 januari 1977.

Velp en Rozendaal in oude ansichten, deel 2. Zaltbommel 1977.

Groeien er eikels aan de gerichtslinde? Velpsche Courant, 4 januari 1977.

Kersen plukken in het Kersenlaantje. Velpsche Courant, 4 januari 1977.

De Oosterbeekse gerichtslinde. Hoog en Laag, 6-1-'77.
Als de walnoten rijpten. Velpsche Courant, 18 jan.'77.
Vissen in verboden water. Velpsche Courant, 18 jan.'77.
Verlegging van de 'passage'.Velpsche Cour. 11 febr.'77.
Lotelingen. Biesdelbode, febr. '77, 7 jrg. nr. 2.
De kerkstoof. Biesdelbode, maart 1977, 7e jrg. nr. 3.
Schutten van bruid en bruidegom. Biesdelbode, apr.'77, 7e jrg. nr. 4.
Vergeten werktuigjes (bosbessenkam en leuter). Mededelingen Oudheidkundige Kring, nr. 61, maart 1977.
Leerlooierij te Velp. Mededelingen Oudheidkundige Kring Rheden-Rozendaal, nr. 61, maart 1977.
Zo was zijn leven!!! Dat van 'de Poetert', een arme drommel omtrent de Franse tijd. Biesdelbode, mei 1977, 7e jrg., nr. 5.
Het teloor gaan van de kunst van het peuren. Velpsche Courant, 24 mei 1977.
Treffen op het stroperspad met lange nasleep. Velpsche Courant, 31 mei 1977.
De Velpsche Courant, voorgeschiedenis, stichting en voortbestaan. Velpsche Courant, 10 juni 1977.
Pandgeving in 'Het Rat van Aventuren', Velpsche Courant, 26 juli 1977.
De klopper en het kloppertje. Biesdelbode, juli/aug. 1977, 7e jrg. nr. 5.
Een oude bekende. Mededelingen Oudheidkundige Kring Rheden-Rozendaal, nr. 62, aug. 1977.
Over de etymologie van leuter en leuteren. Mededelingen

lingen Oudheidkundige Kring Rheden-Rozendaal, nr.62 augustus 1977.

De bruigomspijp. Biesdelbode, okt. 1977, 7r jrg.nr.10.

Het Momshuuske in Velp. Velpsche Courant, 7 okt. '77.

Wassen en bleken in verleden en heden. Velpsche Courant, 1 november 1977.

De Velpsche markt, 'n harteklop. Velpsche Courant, 1 november 1977.

Zwervende langs 's Heren wegen. Velps Weekblad, 23 november 1977.

In de schaduw van de Oude Jan. Velps Weekblad 23-11-'77.

Zij trokken allemaal naar de Bedriegertjes, Rozendaal. Velps Weekblad, 7 december 1977.

Moms huuske. Biesdelbode, dec. 1977, 7e jrg. nr. 12.

't Was maar kermis eens in 't jaar! Velps Weekblad, 4 januari 1978.

Haar kerkgang doen. Biesdelbode, jan.'78, 8e jrg.nr.1

De klepperman. Biesdelbode, febr. 1978, 8e jrg. nr. 2.

Een Rhedense dorpsdichter uit het midden der vorige eeuw. Velpsche Courant, 14 maart 1978.

De werkmeid. Biesdelbode, maart 1978, 8e jrg., nr. 3.

Brand op Biljoen. Velpsche Courant, 17 maart 1978.

Gevelstenen. Biesdelbode, april 1978, 8e jrg., nr. 4.

De omroeper. Biesdelbode, mei 1978, 8e jrg., nr. 5.

Een vrij onbekend stukje dorpshistorie: De stichting "De Goede Herder" (Velp). deel I. Velps Weekblad, 24 mei 1978; deel II. Velps Weekblad, 31 mei 1978.

Onze koffiehuizen. Biesdelbode, juni 1978, 8e jrg.nr.6.

Prent uit de oude doos (Velpsche Stoomwasserij).
Velps Weekblad, 28 juni 1978.

Zo was het 'in die goeie ouwe tijd' ook nog eens.
Velpsche Courant, 7 juli 1978.

Gaatjesprikken. Biesdelbode, juli/aug.'78,8e jrg.7/8.

Zonen van het oude volk in onze dorpsgemeenschap.
Deel I, Velps Weekblad, 2 augustus 1978;
Deel II,Velps Weekblad,16 augustus 1978.

Zalmen in de IJssel. Velps Weekblad, 23 aug. 1978.

'Waer uuthanget de Prince van Orangien',
Biesdelbode, september 1978, 8e jrg., nr. 9.

Pelgrimage naar het voorvaderlijk Terlet.
Velpsche Courant, 12 september 1978.

Van logement tot Naeff-flat. Biesdelbode, okt. 1978,
8e jaargang, nr. 10.

Van 'Het Verdriet'. Velps Weekblad, 25 okt. 1978.

Het doopceel van de gasfabriek gelicht.
Velps Weekblad, 22 november 1978.

Andermaal:'Zalmen in de IJssel'. Velps Weekblad,
12 december 1978.

Geslachtsnamen wettelijk vastgelegd. Velps Weekblad, 20 december 1978.

De jacht met valken, middeleeuws weispel en hedendaagse toepassing. Velps Weekblad, 10 jan. 1979.

K L A P P E R E N v a n d e b e v o l k i n g s-r e g i s t e r s d e r g e m e e n t e RHEDEN.

De gemeentearchivaris van Rheden, de heer W.J. Meijerink, vraagt medewerkers(sters) die in hun(haar) vrije

tijd bereid zijn, een werkgroepje te vormen dat eenvoudig archiefwerk wil verrichten. Het gaat om het volgende:
In de gemeentelijke archiefbewaarplaats bevinden zich o.m. de registers waarin opgenomen alle inwoners van de gemeente Rheden. Om deze registers bruikbaar te doen zijn is het nodig dat alle daarin voorkomende namen worden overgenomen op kaartjes en in alfabetische volgorde in kaartenbakken worden geplaatst.
De werkzaamheden bestaan hieruit:aan de hand van een register kaartjes maken waarop de volgende gegevens moeten voorkomen:

1. de geslachtsnaam bij gehuwde vrouwen ook de geslachtsnaam van de man;
2. voornamen;
3. geboortedatum;
4. geboorteplaats;
5. register- en bladzijnummer.

De werkzaamheden, waarvoor geen vergoeding wordt gegeven, worden verricht in het gemeentearchief te De Steeg. Aanmelding bij de gemeentearchivaris, W.J. Meijerink, Gemeentehuis, De Steeg, tel. 08309-9000, toestel 116.

V O L K S P E T I T I O N N E M E N T.

Enkele leden waren zo vriendelijk, mij te wijzen op foutief overgenomen namen in de lijst van degenen die in de gemeente Rheden in 1878 het Volkspetionnement tekenden. Zie nr. 64 van de Mededelingen van de Oudheidkundige Kring Rheden-Rozendaal, oktober 1978.

Blz. 5. Proetskeij moet zijn Proetskie.

Blz. 7. Senn van Busel moet zijn Senn van Basel.

Blz. 12. Havelaar-de Schiffel moet zijn Havelaar- de Schiffely.

Blz. 17. Verings moet zijn Veringa.

Het 3de Vervolgblad zou betrekking hebben op inwoners van De Steeg en Ellecom, het 7e op inwoners van Dieren en het 8e op die van Spankeren en Laag-Soeren.

Kr.J.

N I E U W E L E D E N.

W.A. Ruijsch	Velp
Mr. B.J. Vreugdenhil	Velp
Mevr. H.G. Willems	Ellecom
Dr. W.R. Wybrands Marcussen	Dieren

J U B I L E U M B O E K.

Het boekwerk 'Gezichten in Rheden en Rozendaal', dat op 23 januari jl. tijdens de viering van het zilveren jubileum van de Kring werd gepresenteerd, is voor leden verkrijgbaar voor f 32,-. Voor deze prijs kan het afgehaald worden bij de heer Adr. Kolkman, afd. Huisvesting, Gemeentehuis, De Steeg. Postbestellingen worden uitgevoerd na ontvangst van f 37,- op postrekening 116.42.91 t.n.v. de penningmeester van de Oudheidkundige Kring te Velp (Gld.). Niet-leden betalen f 40,- resp. f 45,-.
Het is een prachtig boek geworden met 50 fraai uitgevoerde reproducties van tekeningen, aquarellen e.d. van hoofdzakelijk nog nooit uitgegeven dorpsgezichten en buitenplaatsen. Tegenover het titelblad prijkt een gekleurde aquarel van J. Schaareman 'De IJssel bij De Steeg in 1964', de andere afbeeldingen zijn in zwart-wit uitgevoerd.
Een dergelijk goed gedocumenteerd prentenboek van onze gemeenten werd nog niet eerder uitgegeven! Om de voorzitter in zijn voorwoord te citeren:'Het bestuur hoopt dat U plezier aan het boek zult beleven, dat U het wilt verspreiden en dat U de Kring op weg naar het volgende jubileum wilt steunen'.

P A R O C H I E G E S C H I E D E N I S DE STEEG.

In een kloek, welverzorgd boekwerk heeft pastor J.W.C.M. Schuurmans, tot voor enkele jaren herder en leraar van

de parochie van Maria Tenhemelopneming te De Steeg,de lotgevallen verhaald van de Rooms Katholieken en hun bedehuizen in De Steeg tot aan het jaar 1928.
In het laatstgenoemde jaar werd de kerk aan de Hoofdstraat, hoek Diepesteeg, ingewijd. Derhalve spreekt de auteur terecht over vóórgeschiedenis.
Uitvoerig gaat de schrijver in op de historie van het Christendom in onze streken en op die van de kerspelen Ellecom en Rheden. Vanzelfsprekend speelt het kasteel Middachten, immers lang bewoond door Rooms Katholieke families, een belangrijke rol in het verhaal.
Pastoor Schuurmans heeft het zich niet gemakkelijk gemaakt: er werd ter dege archiefonderzoek gedaan en vele noten staven zijn uitspraken.

Het boek, uitgevoerd in net stencilwerk, telt 125 pagina's met 2 illustraties en is gevat in een stevige linnen band.
De auteur was zo vriendelijk het werk uit te geven, mede namens onze Kring. Daarvoor zijn wij hem ten zeerste erkentelijk.

De prijs is f 12,50, afgehaald bij de heer Adr. Kolkman, afd. Huisvesting, Gemeentehuis, De Steeg.
Postbestellingen worden uitgevoerd na ontvangst van f 17,50 op postrekening 116.42.91 t.n.v. de penningmeester van de Oudheidkundige Kring te Velp (Gld.)

V O L G E N D E B I J E E N K O M S T.

Op dinsdag 20 maart a.s. wordt in Velp de Algemene Ledenvergadering gehouden.

Na de behandeling van huishoudelijke zaken wordt een aantal 'historische' films vertoond, o.m. opnamen van feestelijkheden in Dieren en Velp, jaren geleden.

* * * * * * *
* *
+*+
*

BIJLAGE bij Mededelingen van de Oudheidkundige Kring 'Rheden-Rozendaal' januari 1979 No. 65

Door een vergissing van de drukker is helaas een gedeelte van het artikel over de geschiedenis van de Oudheidkundige Kring vervallen. Hiervoor bieden wij onze excuses aan. Het onderstaande gedeelte van de tekst moet gelezen worden na: noot 21. (Blz. 5)

Niet alleen op het gebied van de monumentenzorg onderhoudt de Kring contacten met de gemeenten. Ook voor straatnaamgeving is vaak advies aan het bestuur gevraagd. In 1954 stelde de Kring het gemeentebestuur voor het villapark tegenover 'Rhederpark' in De Steeg 'Brantsenpark' te noemen (22). In 1957 wekte het voorstel om lanen in Velp 'Rozenhagenlaan' en 'Zaalboslaan' te noemen kritiek van enige raadsleden op. Deze oude namen zouden 'nietszeggend voor het huidige geslacht' zijn (23). De heer Kerkkamp rageerde met een ingezonden stuk in de Velpsche Courant waarin hij schreef dat straatnaamgeving belangrijk kan zijn als herinnering aan het verleden. 'Oude woorden zijn meer waard dan oude gesteenten' volgens de heer Kerkkamp, Guido Gezelle citerend (24).
In 1958 geeft het bestuur adviezen voor de straatnaamgeving rond de Beltjeshof in Velp (25), in 1962 worden de wegen tussen de Oversteeg en de Smidsallee in De Steeg na een voorstel naar Godard van Rheede en Ursula van Raesfelt genoemd (26). In de afgelopen jaren heeft het bestuur herhaaldelijk suggesties gedaan voor straatnaamgeving in de gemeente en Rijkswaterstaat geadviseerd omtrent naamgeving van de viadukten over de IJsselweg (27).
In 1973 neemt drs.C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije zitting in de Culturele Raad als vertegenwoordiger van de sector Oudheidkunde. Hij werd in 1977 opgevolgd door de heer K.J.H. Doude van Troostwijk (28).

Het bevorderen van de kennis van de plaatselijke geschiedenis gebeurt niet alleen door het organiseren van lezingen, maar ook door het uitgeven van publicaties. In 1957 verscheen de eerste uitgave van de Kring: 'De geschiedenis van Ellecom' door A. van der Burg. In 1958 werd een geschrift van F. van Zadelhoff uitgegeven: 'Dieren, Spankeren en Laag-Soeren in vroegere tijden'. In 1959 verscheen een boekje van R.N. Hofenk, getiteld 'Van steeg tot De Steeg'. In datzelfde jaar gaf de Kring een boekje van H. Kerkkamp uit, getiteld 'De Oude Jan, geschiedenis van vroeg-middeleeuwse kerk te Velp'. Ter gelegenheid van het dui-

zendjarig bestaan van Rheden in 1960 verscheen 'Rhedens verleden', eveneens door H. Kerkkamp.
In 1962 gaf de Kring wederom publicaties van de heer Kerkkamp uit: 'De voorgeschiedenis van een dorp (vroeg-Velp)' en 'Rozendaal, een heerlijkheid'. In dat jaar werden een aantal reprodukties van oude prentbriefkaarten met verdwenen plekjes in Velp gedrukt.
In 1964 werd voornoemde gids 'Langs historische monumenten in de gemeenten Rheden en Rozendaal' samengesteld. Daarnaast verscheen 'Kasteel Biljoen en daar rondom', geschreven door H.Kerkkamp. In 1965 schreef de heer H.W. Pieper 'Dieren rond een eeuw spoorwegverkeer'.
Naar aanleiding van een lezing van Ir. W.D.P. Stenfert verscheen in 1966 het boekje 'De vreugde van het genealogische onderzoek, de geschiedenis van de drie verwante Dierense geslachten Stenfert, Kroese en Stenfert-Kroese'.
De eerdergenoemde restauratie van de Van Lennepsmolen was voor de Kring in 1967 aanleiding om 'De Van Lennepsmolen uit puin en as herrezen' uit te geven.
Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije schreef naar aanleiding van de sluiting van hotel 'De Engel' in De Steeg 'De Engel op Steeg', uitgegeven in 1971.
In 1975 besloot het bestuur de boekjes die de diaseries voor het onderwijs te bundelen met als titel 'Korte Geschiedenis van Rheden en Rozendaal'.

In 1978 was het vijftig jaar geleden dat de katholieke kerk aan de Hoofdstraat in De Steeg werd ingewijd.
Naar aanleiding van dat jubileum schreef J.W.C.M. Schuurmans 'De voorgeschiedenis van de Parochie 'De Steeg', een gezamenlijke uitgave van de Parochie Maria ten Hemelopneming in De Steeg en de Oudheidkundige Kring.

Ter gelegenheid van het zilveren jubileum verschijnt dit jaar het historisch prentenboek 'Gezichten in Rheden en Rozendaal'.

* * * * * * * * *
* *
*